

"Kroniick"

JRG 3
NR 2

K R O N Y C K

3e jaargang nummer 2

Bestuur:

Voorzitter : R. Kloosterboer, Rijksstraatweg 5, Wilp
Secretaris : A.J. Fransen, v.d. Duyn v. Maesdamstraat 84, Twello
Wvd. secretaris : R. de Wilde, Deventerweg 22, Gietelo
Penningmeester : A.J. Bessels, Enkweg 9a, Nijbroek
Archivaris : H.T. ten Hove, Tuinstraat 24, Voorst
Leden : Mevr. M. Dulack-Klaaysen, Rijksstraatweg 139, Twello
L.W. Jeswiet, Esterbrinkweg 6, Gorssel
J. Lubberts, Kon. Wilhelminastraat 10, Terwolde
Redactie : M.J. ten Hove, Voorst
J. Lubberts, Terwolde
A.H. Rengersen, Nijbroek
Redactie-adres : J. Lubberts, Kon. Wilhelminastraat 10, Terwolde,
tel. 05717 - 760

Nog steeds houdt de redactie-commissie zich gaarne aanbevolen voor kopie van leden voor de volgende uitgave(n).

-o-o-o-o-o-o-o-o-

Wilp, 12 juni 1980

Gaarne maak ik in de Kronijck van de gelegenheid gebrui om U, die met vakantie gaat of mogelijk reeds geweest is, bij het verschijnen van dit blad, goede, ontspannende dagen of fijne herinneringen toe te wensen. Een en ander nader te preciseren lijkt moeilijk door het grote aanbod heden ten dage van vakantie mogelijkheden en de één interesseert zich voor dit en de ander voor dat.

Het zijn vooral de afwisseling en de verscheidenheid, die het leven zo boeiend maken. In de korte tijd, die ik nu in het bestuur meedraai, kan ik alleen maar zeggen, dat er ten aanzien van de oudheid zeer veel zaken op ons afkomen en dat wij bij voorkeur iets trachten te organiseren, dat het merendeel van de leden aanspreekt. Reeds werden er een tweetal exposities gehouden: één in Gietelo en één in Wilp en de getoonde belangstelling is voor het bestuur een stimulans er mee door te gaan.

Plannen zijn in de maak om in de nazomer in Twello een soortgelijke tentoonstelling op touw te zetten en de eerste voorbereidingen zijn reeds getroffen. Moge ook door Uw inbreng in onze oudheidkundige Kring "Voorst" het aantal en de kwaliteit der activiteiten verhoogd worden. Gaarne houdt het bestuur zich aanbevolen voor suggesties enz. Met vriendelijke groet,

De voorzitter van de
Oudheidkundige Kring Voorst,
R. Kloosterboer

-o-o-o-o-o-o-o-o-

BESTUURSMEEDEDELINGEN

1. Bestuursleden : Tijdens de algemene ledenvergadering op 24 maart j.l. is de heer H.T. ten Hove herkozen als bestuurslid. De heer A.H. Rengersen is afgetreden als bestuurslid. Het bestuur zegt de heer Rengersen hartelijk dank voor de werkzaamheden die hij gedurende de afgelopen jaren als bestuurslid voor de Oudheidkundige Kring heeft verricht. Als nieuw bestuurslid is benoemd de heer A.J. Fransen.
2. Adreswijziging
Sekretariaat : Met ingang van 1 mei j.l. luidt het nieuwe adres van het sekretariaat: A.J. Fransen
v. d. Duyn v. Maesdamstraat 84,
7391 VP Twello
tel.: 05712-2887
Het bestuur zegt de heer R. de Wilde, die gedurende de laatste jaren de sekretariaatswerkzaamheden vervulde, hartelijk dank voor het vele werk dat hij als zodanig verricht heeft. Bij afwezigheid van de heer Fransen zal de heer de Wilde de sekretariaatswerkzaamheden waarnemen.
3. Leden-
administratie : De ledenadministratie berust bij de sekretaris. Nieuwe leden kunnen zich eveneens bij de sekretaris melden. De contributie als lid van de Oudheidkundige Kring bedraagt: gewoon lid fl. 15,-
AOW-er en jeugdlid fl. 7,50 per jaar.

Dit bedrag kan gestort worden op: Rabobank Twello
nr. 36V28V09.267 ten name van de Oudheidkundige Kring
Voorst.

Het gironummer van de Rabobank Twello is 87 97 96.
Indien u verhuist binnen de gemeente Voorst, dan wel
naar elders verhuist en toch lid wilt blijven, dan
wordt u verzocht uw nieuwe adres door te geven aan de
ledenadministratie.

Koninklijke onderscheiding voor mevrouw E.G. van Heuven-Reesink.

Bij Koninklijk besluit van 14 april 1980 nr. 45 is benoemd tot ridder in de
orde van Oranje-Nassau, mevrouw E.G. van Heuven-Reesink te Voorst.

Mevrouw van Heuven is sinds vele jaren lid van de Oudheidkundige Kring Voorst.
Haar verdiensten liggen op tal van tereinen van het maatschappelijk leven.
Zo was zij vele jaren een door ieder gewaardeerd lid van de gemeenteraad
van de gemeente Voorst. Ook was zij enige jaren lid van de Provinciale
Staten van Gelderland, Daarnaast stimuleerde zij tal van activiteiten op
maatschappelijk terrein. Bekendheid verwierf zij met name door haar niet
aflatende ijver voor het behoud van het milieu en in het kader van de actie
"Ons dorp kan schoner".

Ook op oudheidkundig gebied en op het gebied van de monumentenzorg verrichtte
zij tal van stimulerende activiteiten. Ook nu is zij daarin nog actief.
In dit verband kunnen genoemd worden: de restauratie van de Ned. Hervormde
Kerk in het dorp Voorst en de uitgifte van het boekje "Oud Voorst" in
1971.

Het bestuur wenst mevrouw van Heuven van harte geluk met haar onderscheiding
en spreekt daarbij de hoop uit, dat het haar gegeven mag zijn, nog vele
jaren in een goede gezondheid voor het maatschappelijk leven in het al-
gemeen en voor de gemeenschap in Voorst in het bijzonder, actief te mogen
zijn.

-o-o-o-o-o-o-o-o-

Schiet op gin vliege met un geweer;
de vliege is kapot, moar misschien nog meer.

VERSLAG VAN DE ALGEMENE LEDENVERGADERING
VAN DE OUDHEIDKUNDIGE KRING VOORST
gehouden op 24 maart 1980 in dorpshuis "De Pompe" te Wilp.

Aanwezig waren de bestuursleden mevr. Dulack, de heren Kloosterboer (voorz.), Bessels (penningm.), Rengersen (secr.), ten Hove en de Wilde. Verhinderd waren de heren Jeswiet en Lubberts. Aan leden en belangstellenden waren aanwezig 27 personen.

1. Opening.

Om 19.45 uur opent de voorzitter de vergadering, heet de leden welkom, in het bijzonder mevr. van Heuven, die na de ledenvergadering een lezing met diavertoning zal houden over de Voorster beek. De voorzitter deelt mede, dat in de laatst verschenen Kronijck, waarin deze ledenvergadering werd aangekondigd; een vergissing is gemaakt over de bestuurssamenstelling. Vermeld was n.l. dat de voorzittersplaats vacant was, dit is onjuist; hij brengt in herinnering dat hij in de voorgaande, ledenvergadering door de leden tot voorzitter is benoemd.

2. Mededelingen.

- a. De voorzitter is in Arnhem geweest bij de aanbidding van het eerste exemplaar van een boekwerk over het Gelders archief, aan de Commissaris van de Koningin. Exemplaren van dit boekwerk zijn te bestellen á raison van fl. 35,--.
- b. De voorzitter memoreert de geslaagde tentoonstellingsmiddag in de O.L. school te Gietelo (zie verslag, voorgaande Kronijck). Hij dankt de heer de Wilde voor de correcte organisatie van deze middag; ook mevr. Dulack wordt bedankt voor de verzorging van deelnemers en bezoekers. Tenslotte ook onze dank aan de gemeente Voorst voor het beschikbaar stellen van het lokaal.
- c. Op 17 mei 1980 wordt door de accordeonvereniging Advendo een rommelmarkt georganiseerd rondom de Pompe te Wilp, aanvang 13.00 uur. Onze kring kan een zaal van de Pompe ter beschikking krijgen om een soortgelijke tentoonstelling, te houden als te Gietelo is geweest. De voorzitter stelt de vergadering voor hieraan deel te nemen. Uit de vergadering komen een aantal opmerkingen o.a. de zaterdag die voor de zakenlieden moeilijk ligt, zou de avond niet beter zijn dan de middag, is een rommelmarkt wel de juiste manier? De vergadering is het wel eens met de deelname.

De heer Bessels roept leden op deze aktiviteit te organiseren, wie mee wil doen moet zich bij hem opgeven, ieder moet echter op zijn eigen goederen letten. Besloten wordt dat aan de leden nog een circulaire ter herinnering aan deze aktiviteit gezonden zal worden.

d. Er kan een excursie georganiseerd worden naar de papierfabriek, bij de Clabanusbrug te Loenen. De heer ten Hove heeft e.e.a. voorbereid en deelt mede dat de heer Witteveen de excursie zal leiden, er zal ook een filmpje vertoond worden. Beschikbare dagen zijn 3, 10 en 17 mei, echter in verband met de vele vrije dagen in mei zou de excursie wellicht beter uitgesteld moeten worden tot in juni. Het bestuur zal zich nader beraden en de leden krijgen per circulaire bericht.

3. Financieel overzicht van de penningmeester.

De heer Bessels deelt mede dat dé kascontrole is uitgevoerd op 24 maart 1980, waarbij de kascommissie opmerkte het overzicht in de toekomst ook voorleden leesbaar te maken; het financiële overzicht was n.l. door een accountant dusdanig opgesteld dat toelichting nodig was. De penningmeester geeft vervolgens een toelichting op het exploitatie-overzicht en de staat van bezittingen en schulden.

4. Verslag kascommissie.

Namens de kascommissie mevr. v. Reden-v. Hoek en de heer Vleming, verklaart laatstgenoemde de boekhouding in orde. De voorzitter dankt penningmeester en kascommissie voor hun werkzaamheden.

5. Benoeming kascommissie.

Aftredend is de heer Vleming, in zijn plaats wordt benoemd mevr. Vleming-Spaargaren.

6. Bestuursverkiezing.

Aftredend zijn de heren ten Hove (herkiesbaar) en Rengersen (niet herkiesbaar). De voorzitter stelt voor te benoemen de heren Franssen en ten Hove, bij handopsteking verklaart niemand uit de vergadering zich tegen de benoeming. Neide heren nemen de benoeming aan. De voorzitter dankt de heer Rengersen voor zijn werkzaamheden als bestuurslid onder aanbieding van een attentie.

7. Rondvraag.

Een van de leden is ontgaan wie de leden van de kascommissie zijn geworden, dit wordt als nog door de voorzitter toegelicht.

8. Sluiting.

De voorzitter dankt de vergadering voor de discussie en sluit de vergadering .

BOEIENDE EXCURSIE VAN DE OUDHEIDKUNDIGE KRING
NAAR DE PAPIERMOLEN DE MIDDELSTE MOLEN TE LOENEN.

Op donderdagavond 29 mei j.1. hield de Oudheidkundige Kring een excursie naar de uit 1662 daterende papiermolen "De Middelste Molen" te Loenen, gelegen aan het kanaal, niet ver vanaf de brug met de stoplichten. Nadat het gezelschap, bestaande uit ongeveer 35 personen, bij de papiermolen hartelijk werd verwelkomd door de beheerder van de molen, de heer Witteveen - een gepensionerd papiermaker - werd allereerst de beek bezichtigd, waaraan de papiermolen is gelegen. Dit water is zeer rijk aan forellen, die af en toe naar de oppervlakte van het water komen. Vervolgens werd de papiermolen van binnen bezichtigd, waarbij de heer Witteveen als laatste oorspronkelijke papiermaker in deze regio, tekst en uitleg gaf. Een en ander gebeurde op een boeiende en humoristische wijze. Aan de hand van een filmpje dat gemaakt werd voordat het papierproductie-proces in de molen in 1969 werd stopgezet, werd een en ander verduidelijkt.

Menigeen onder de aanwezigen maakte van de gelegenheid gebruik tot het stellen van vragen. Zo werd bij een van de vragen de toekomst van de papiermolen aan de orde gesteld. Uit het antwoord bleek, dat die toekomst helaas niet zonder meer rooskleurig is te noemen. Hoewel de "Middelste Molen" op de monumentenlijst is geplaatst, zal de instandhouding in de toekomst steeds grotere financiële offers vergen. Ook werd de suggestie gedaan het papierproductieproces weer op gang te brengen. Er zijn wat dat betreft al genoeg suggesties gedaan, aldus de heer Witteveen, maar de moeilijkheid is dat degenen die de suggesties doen er niet bij vertellen waar de financiën vandaan moeten komen. Behalve de papierproductie-apparatuur is in de molen onder meer nog een fraaie oude stoommachine te bezichtigen en een fraaie muurschildering met een afbeelding van het "papierschoppen". De heer Witteveen demonstreerde ondermeer hoe een vel geschept papier tot stand komt. Aan het einde van de bezichtiging van het gebouw, dat in feite een industriëel museum aan het worden is en dat slechts na afspraak te bezichtigen is, sprak onze voorzitter, de heer Kloosterboer een kort dankwoord tot de heer Witteveen, onder aanbidding van een enveloppe met inhoud. De deelnemers aan de excursie konden op een zeer geslaagde avond terugzien. De redactie hoopt in een volgend nummer der Kronijck nader terug te komen op het ontstaan van de papierindustrie op de oostelijke Veluwe, waarbij ook de werking van een historische - en al enigszins gemechaniseerde - papiermolen als de Middelste Molen ter sprake zal komen.

EXPOSITIE OUDHEIDKUNDIGE KRING
TER GELEGMHEID VAN DE ROMMELMARKT TE WILP

Op zaterdagmiddag 17 mei j.l. hield onze Oudheidkundige Kring een expositie in de kleine zaal van het dorps huis "de Pompe" te Wilp, ter gelegenheid van de rommelmarkt van "Advendo", die op datzelfde tijdstip op het plein vóór "de Pompe" werd gehouden. Nadat om omstreeks half twee de rommelmarkt met frisse muzikale klanken was geopend, stroomde weldra een zeer talrijk publiek toe op de feestelijke kraampjes met diverse artikelen en oude gebruiksvoorwerpen die op de rommelmarkt ten verkoop werden aangeboden. Een vrolijk zonnetje en een opgewekte stemming droegen verder bij aan een grote drukte. Terwijl op het plein vóór de Pompe onder belangstelling op de rommelmarkt oude voorwerpen werden geveild, ging het binnen in de Pompe wat rustiger, maar zeker niet minder prettig toe. Terwijl in de grote zaal voor de jeugd allerlei activiteiten en spelletjes werden gehouden, werd in de kleine zaal de expositie van de leden van de Oudheidkundige Kring gehouden, via een wandelcircuit vanaf de rommelmarkt gemakkelijk bereikbaar. Er waren interessante dingen te zien, zoals oude gebruiksvoorwerpen, oude brieven uit de zeventiende eeuw door Prins Maurits ondertekend, enzovoorts, terwijl op een aparte tafel aan de hand van folders en dergelijke de activiteiten en de doelstelling van de Oudheidkundige Kring werden uiteengezet. Om de bezoekers wat meer bij de oudheidkundige voorwerpen te bepalen kon men aan de hand van een quizformulier de juiste benaming, van de tentoongestelde oude voorwerpen trachten te raden. Het geheel overziende kan gesproken worden van een geslaagd initiatief van de Oudheidkundige Kring Voorst, dat in combinatie met de rommelmarkt zeer zeker in een of andere vorm voor herhaling vatbaar is.

-0-0-0-0-0-0-0-0-

An de kuren kent men de gekken
en de bonten an de vlekken.

Wie pap wil etten
mot de lepel niet vergetten.

-0-0-0-0-0-0-0-0-

KRONINGSFEESTEN

De kroningsfeesten liggen nog vers in ons geheugen. Daarom nog eens een overzicht zoals deze feesten in 1898 In Twello gevierd werden.

Kroningsfeest te Twello, 13 september 1898 op Hackforts-Veenhuis.

Programma.

- 11 uur Opstelling van den Optocht der versierde aangespannen 2-wielige rijtuigen.
- 11 ½ - 12 ½ Optocht door Dominestraatje langs het Molenveld, door het dorp naar het feestterrein terug.
- 1-3 Concours en ringrijden.
- 3 uur Feestrede van den heer W.F.P. Enklaar.
- 3 ½ - 5 ½ Volksspelen.
- 5 ½ - 7 Pauze.
- 7 - 8 ½ Concert van de Kapel van Mettray.
- 8 ½ - 11 Bal en Vuurwerk.
- 11 uur Sluiting van het feestterrein.

Alle gemeentenaren hebben vrijen toegang. Bezoekers van buiten de gemeente betalen 25 cent entr ee. Zie verder de aanplakbiljetten.

-o-o-o-o-o-o-o-o-

Volksfeesten te Twello, 13 september 1898.

De deelnemers aan het boegsprietloopen worden er op attent gemaakt, dat men met schoenen met lederen zolen op den mast moet loopen.

De commissie.

-o-o-o-o-o-o-o-o-

Kroningsfeest in de gemeente Voorst te Twello te houden op 13 september 1898. Allen die wenschen in te schrijven op de verpachting van het buffet op het feestterrein met bijlevering van tafels en stoelen, worden uitgenoodigd hunne biljetten in te zenden v or 15 juni a.s. bij een der ondergeteekenden, bij wie tevens inlichtingen te bekomen zijn.

A.H. Servatius

H.H. Everts

Terwolde)

Mei 98

Twello)

-o-o-o-o-o-o-o-o-

Kroningsfeest.

Ingezetenen van Wilp en Twello wordt bekend gemaakt dat besloten is om het onthaal van alle kinderen op de scholen niet te bekostigen uit de ingezamelde gelden ten behoeve van het algemeene feest, omdat deze wel hiervoor alleen noodig zijn, zal dit feest waardig zijn de groote gebeurtenis, ter eere waarvan het gevierd wordt.

Ieder die thans nog voor dat onthaal een bijdrage wenscht te geven, wordt verzocht die te zenden aan de Commissie. Namens deze,

De penningmeester,

H.H. Everts.

-o-o-o-o-o-o-o-o-

Twello, 26 mei.

De inhuldigingsfeesten zullen alhier gevierd worden voor de geheele gemeente Voorst behalve Voorst zelf, op Dinsdag 13 september. In de vergadering der commissie Zaterdag 11 gehouden, is een voorloopig programma vastgesteld, dat op het volgende neerkomt: Om 11 uur wordt het feestterrein, waartoe de heer A. van Hooff, hoofdingenieur de 's-Hage, welwillend een weiland op zijn buiten Hackforts Veenhuis heeft beschikbaar gesteld, geopend en komen hier in optocht samen alle schoolkinderen van de hoogere klassen, een eind weegs met muziek van de verschillende dorpen ingehaald. Terwijl zij hier reeds een versnapering krijgen, gaat een optocht van versierde tweewielige rijtuigen met de voltallige commissie in rijtuigen en de muziek voorop, door een gedeelte van het dorp, en wordt er na de terugkomst van eerstgemelde rijtuigen een concours gehouden, gevolgd door ringrijden. Dit alles van 1-3 uur, waarna om drie uur een-feestrede door een spreker uit Deventer zal gehouden worden, waarna de volksspelen worden voortgezet tot vijf uur. Daarna pauze, terwijl om 7 uur het concert, te geven door de kapel van Mettray, een aanvang neemt; om half negen uur een vuurwerk met algemeene verlichting van het terrein, terwijl een bal het feest zal besluiten, dat om 11 uur gesloten wordt.

Op een vroegeren dag zal op de verschillende scholen nog een onthaal van de geheele schooljeugd plaats hebben, opdat ook de kleintjes een genoeglijken dag hebben, die lang in het geheugen moge blijven. Dat dit zeker ook bij de ouderen en bij allen die het gemeenschappelijk feest ter eere van onze geëerbiedigde Koningin zullen bijwonen, het geval zal zijn, mag na de opsomming van al het bovenstaande wel verwacht worden.

Mogen een goede geest en een opgewekte stemming het der commissie gemakkelijk maken haar veelomvattende taak naar wensch te doen slagen, en moge ook schoon weder dit heerlijk vaderlandsch feest begunstigen!

-o-o-o-o-o-o-o-o-

EXPOSITIE TE TWELLO

De Twellose winkeliersvereniging heeft bij monde van de heer Pijnappel onze vereniging het volgende verzoek gedaan: Ben tentoonstelling te organiseren in de openbare bibliotheek te Twello over de geschiedenis van de gemeente Voorst gedurende de braderieweek te Twello begin september. Tevens is ven deze vereniging het verzoek binnen gekomen om met een stand in het dorp hieraan medewerking te verlenen. Om met het tweede verzoek te beginnen, wat dit betreft, heeft het bestuur gemeend hieraan niet te kunnen voldoen. De reden hiervoor is, dat het bestuur van mening is, dat de mogelijkheid tot het wegraken (diefstal) van oude voorwerpen met meer of minder historische waarde, uit een stand in de open lucht, te groot is.

Wat het eerste betreft, zal de Oudeheidkundige Kring hieraan natuurlijk haar medewerking verlenen. Op dit moment is nog niet bekend hoe deze expositie er zal gaan uitzien, maar er wordt reeds aangewerkt. Op verzoek van de bibliothecaris zal deze expositie gedurende de hele maand september blijven staan. Tevens zal de Oudheidkundige Kring in overleg met meester de Wilde, mede op verzoek van de bibliothecaris, een expositie organiseren tijdens de kinderboekenweek. Meester de Wilde heeft namelijk een uitgebreide verzameling oude kinderboeken.

J. Lubberts.

-o-o-o-o-o-o-o-o-

LEZING OP 9 OKTOBER.

Op 9 oktober zal de heer Mooibroek een lezing houden over gemeentelijke monumentenverordeningen. Door deze omschrijving van de te houden lezing moet u zich niet laten afschrikken. Het is n.l. niet de bedieling dat de heer Mooibroek een dor verhaal zal houden over wetsvoorschriften, verordeningen en dergelijke. Nee, het tegendeel is waar. De heer Mooibroek is een boeiend verteller en tevens wordt zijn lezing met dia's verduidelijkt.

Ook met dia's uit de dorpen in de gemeente Voorst. Wat is nu precies de bedoeling van deze lezing net dia's? De heer Mooibroek wil onze aandacht vestigen op de plaatselijke monumenten en het behoud er van. Het aanpassen van nieuwbouw aan de bestaande omgeving ofwel de harmonie van bebouwing en beplanting in bepaalde straten, buurten of pleinen handhaven of indien het toch veranderd moet worden dit zodanig te doen dat men toch een harmonieus geheel behoudt zonder het oude meteen maar weg te doen. U krijgt hiervoor te zijner tijd nader bericht wat betreft plaats en tijdstip van deze lezing.

J. Lubberts.

-o-o-o-o-o-o-o-o-

BRIEV'N VA GRADUS STRUKK'NKAMP

In de boer'n bode hadd'n Hannes en ikke elëz'n, da sommige boer'n energie haalt uut vark'ns mest. Wie kond'n ut eigenluk niet geleuv'n ma Hannes hef toen un lucifer ehold'n bie un motte, die an de wind was en da gaf un machtige straole vuur. De hele keet was un bienao afebrand, ma de proefnemming was elukt. Toen beslót'n wuulle in ut groot te beginn'n. Wie naam'n de olde huifkarre en maakt'n un stuurstange an ut veurstel. Verders vond'n wie in de schure - uut de Moff'ntied aoverebleev'n - un holtgasgenerator met motor en die werd in de midden ezet en met kettings an ut achterstel vaste emaaft. Ut begon a heel wat te lieken. Op ut achterstuk zett'n wie un giertank met un slange, pompe en un manometer veur de veiligheid, want wie woll'n gin brokk'n maak'n. De slange liet'n wuulle zakk'n in de gierkelder en toen ma pomp'n um de kostelijke energie in de tank te krieg'n. Eindeluk was un vief-tig atmofoer ekreeg'n en met ut peerd der veur voer'n wie ut hele spul un ende van de boerderieje of, want ie konn'n niet weet'n en da koj niet. Mina, de vrouwe van Hannes, zag ut niet zo zitt'n en zat te drammm'n över ongelukk'n en zo, ma Hannes zei, ach verstop oe toch, en daormee was ut af edoan. In Kneuterdarp heurt de vrouwluu op de geute. Ik brache de bruun'n vot en Hannes stak de generator an. Met de knieptange dreid'n die de tankkrane un bettien lös. Eers kwam dur nog'wat gereutel uut de knalpiepe maar toen begonne. Gradus hee löp, schreeuwde Hannes en grip de stuurstange, drei um lös. Da dee ik en de karre schoot as un raket veur uut. Een donderend gebrul steeg uut de generator en uut de knalpiepe vloog'n vuurstaol'n as uut un vlammm'nwarper. Drei dichte, brulde Hannes, ma ik was de knieptange kwiet eraakt.

De karre vloog oaver de weie, knetterde dwars deur un hekke, rakelings langes de hooimiete Me mien nève Janes, deur de hegge van Gaitjan Kruutmoes, oaver de bleike, de kipp'n en de stokkeboon'n van Diene van ut Achterveld. Ut was bar en boos. Wuulle kwaam'n dichter bie ut darp. Hannes probeerde nog te remm'n met de klompop de band naar der was niks an te hold'n. Wie ramd'n ut huus van de jachtschut. De steen'n vloag'n ons um de oor'n en dwars deur de muure beland'n wie in de geute. De schut dronk net koffie, zette bedaard zien, köpk'n neer, nam rustig un buuksk'n uut de zak en zei: Dat wordt dan un preces-verbaal wegens huusvredebreuk met braak. En zo ziej dan maor weer, daai merakels vremde dinge op de Moez'nberg en de Struuk'nkamp könt metmaak'n.

-o-o-o-o-o-o-o-o-

UIT HET POLDERARCHIEF VAN TERWOLDE

In 1741 werd op 23 november opnieuw in de kerk vergaderd, na convocatie bij kerkenspraak. Aanwezig waren o.m. de Deventernaren burgemeester Jacobson, secretaris Yeerts, Dr. M. van Doornick als eigenaar van de Bruggenbosch, Dr. G.A. Menninck voor de Hazelt, Dr. Wilhelm Bannier voor Enstermate en apotheker Arnold Beumer voor de Hoeven. Als Terwoldse geërfden waren aanwezig Jacob Herman van Hemert op Scherpenhof, Peter van Emst op de Heege, Hendrik Gerrits op Brandsklooster, Jan Brouwer op de Peperkoek, Marten Harms in de Zwaan, Jacob Hendriks Bredenoord op de Grote Beurse, Arend Berents van wie we de woonplaats niet weten en Gisbert Sevenhuysen in de Vollehand. Deze laatste was de oom van Jacob Sevenhuysen, die later koster in Nijbroek werd. Georg Jordens van de Matanse was overleden; daarom deed de heer Jacobson mededeling over de uitzetting. Terwolde was aangeslagen voor 1198 gld 8 st. Daar kwam nog bij 8 jaar "onraad" á 9 gld = 72 gld, aan gedane en nog te verrichten reparaties 120 gld, voor dijschrijver Marten Harms "als van ouds" 13 gld. Ook bracht dezelfde Marten Harms nog 54 gld in rekening voor vertering in zijn herberg de Zwaan op 11 april 1737. Toen was er een noodschauw geweest op verzoek van de geërfden van Welsum en Terwolde, die deze vertering elk voor de helft betaalden. De heren hadden dus die dag samen voor 108 gld achter de knopen geslagen!

De maanpenning a 5% bedroeg 73 gld, zodat de polder Terwolde in 1741 in totaal 1481 gld 12 st moest opbrengen. Per morgen werd een bedrag van 17 st 2 penn. vastgesteld, wat voor de 1792 morgen, die Terwolde groot, was, een bedrag vormde van 1534 gld 8 st, dus ruim voldoende om alle kosten te dekken.

Wie voor midden januari 1742 niet betaald had, kreeg er nog 5% extra bovenop. Harten Harms werd gemachtigd alle gelden in te vorderen en daaruit de nodige betalingen te doen. Binnen het jaar moest hij hierover rekening en verantwoording afleggen,

Inplaats van de overleden Georg Jordens werd als gecommitteerde naar de vergadering in Oene aangewezen J.H. van Hemert en in plaats van de afgetreden Bernhard Dapper van Tercera, Dr. G.A. Menninck. Er was opnieuw een klacht ingekomen van het Burgerweeshuis te Deventer over achterstallige rente van de geleende 600 gld. Geprobeerd zou worden een minnelijke schikking aan te gaan. Dan duurt het tot 14 oktober 1749, eer er weer een melding genaakt wordt van een vergadering in de kerk. Behalve meerdere boven genoemden waren toen ook aanwezig Henrick ter Borch Jordens van de Matanse, Gerrit Jan Geesink als rentmeester van 't Wezenveld voor Maatakker, Jacob van Beek van 't Everwijn, Berent Wichers van de Emaus, Teunis Berents van de Hagenhoeve, Jan Wijten van de Boevenbrink, Peter Henricks namens Fredrik Legebeek op de Ham, Berent Henricks van de Olde Smid, Willem Henricks Bredenoord op de Bredenoord, Arent Herms in de Lelie, en Cornelis Gerrits op de Meulenhof (later Middenhof). Op deze vergadering werd Jacob Henricks Bredenoord van de Grote Beurse vermeld als "Heimeraet", dat is Heenraad. De heemraden vertegenwoordigden de kerspelen in het bestuur van het hele polderdistrict, dat ze samen met de Dijkgraaf bestuurden. Deze keer moest Terwolde 1416 gld 8 st opbrengen aan het polderdistrict. Met de lopende onkosten kwam men op een bedrag van 1695 gld 15 st. Er werd 1 gld per morgen uitgezet, wat 1792 gld opleverde, dus weer ruim voldoende, ook voor de onvoorziene uitgaven. Van de onkosten van 1749 stippen we o.m.

aan: reparaties aan bruggen	60 gld
Vertering bij Marten Harms bij twee noodschauwen	
Op verzoek der Terwoldse geërfdn	28 gld 15 st
dijkschrijver Marten Harms inplaats van 13 gld	
deze keer (zonder consequentie) wegens extra	
moeite en ijver	18 gld 18 st
de koster van Terwolde Henrick Stevens voor	
bestek van de Vuilewinkelsbrug, leveranties van	
papier, pennen en inkt en het doen van publika-	
ties bij kerkenprake	5 gld 10 st

We zien hieruit, dat het ambt van dijkschrijver niet altijd aan de plaatselijke koster kwam, en ook niet altijd aan de koster uit hetzelfde kerspel. Zie hieronder de notulen van 1761.

Inmiddels was Jacob Hermen van Hemert overleden en als gecommitteerde opgevolgd door Henrick ter Borch Jordens van de Matanse.

De notulen van de volgende vergadering op 7 okt 1755 in de kerk bevatten weinig nieuwe gezichtspunten. Terwolde was toen aangeslagen voor 1131 gld 4 st, maar er waren zoveel onkosten, dat er een bedrag nodig was van 1787 gld 7 st 8 penn. Hiervoor werd weer 1 gld per morgen uitgezet, maar deze keer was de aldus te verkrijgen 1792 gld wel erg aan de krappe kant.

Er werd o.m. een bestek gemaakt voor een nieuwe brug bij Van Veenenhuis, tegenwoordig het erve de Brugge aan de Zeedijk. Dan was er een bedrag besteed van 96 gld door gecommitteerden en anderen voor:

- bezichtiging van de oude brug bij Van Veenenhuis,
- bezichtiging van een dijkdoorbraak bij de Hulsbergersluis,
- hout kopen,
- arbeiders instrueren,

- bijwoning der uitzetting in Oene samen met de ambtsjonkers.

Maar "uit consideratie" bracht men slechts 84 gld in rekening. Blijkbaar voelde men aan, dat er toch wel wat veel onkosten gedeclareerd werden!

De volgende notulen zijn van 1761, dus weer zes jaar later. Er werd nog steeds in de kerk vergaderd en onder de aanwezigen treffen we telkens weer nieuwe namen aan, o.a. Georg van Hemert van Scherpenhofm twee Bredenoords, t.w. Jacob Henrix en Henrik Derks Br. , Nicolaes Semain van Willekes Hofstede bij de Kaa, Henrick Bronsraad van de Veense Hofstede, Willem Schokkenkamp, Willem Ankersnit e.a. Deze laatste bezocht de vergadering als vertegenwoordiger van de "Armenstaat" van Terwolde, dat was de Diaconie, die ook meerdere landerijen in het kerspel bezat. Zelf woonde hij als pachter op het erve Maatakker van de heer Van Hövell tot Weezeveld.

Voor bezichtiging van drie bruggen over de Terwoldse Wetering werl 12 gld in rekening gebracht, evenals voor de aanbesteding dezer bruggen. Over de Vuilewinkelsbrug werd ook 12 gld berekend, evenals voor de aanbesteding ervan. We maken hier ook kennis met de waardsman, die belast was met het toezicht op de IJsseldijk. Voor hem werd over een tijd van zes jaar 36 gld uitgetrokken, dus 6 gld per jaar. Dit steekt wel heel scherp af tegen de 12 gld, die twee geërfden in rekening brachten voor bezigheden, die nog geen dag duurden. En Derk Jansen kreeg voor 't schoonhouden der bruggen over zes jaar uitbetaald 27 gld. Voor die 4 ½ gld per jaar moest Derk de eerste maandag van elke maand drie bruggen "schoon keeren", te weten de Heegsebrug, De Vuilewinkelsbrug en de brug bij Van Veenen (zie Boven).

Dat kwam dus neer op 37 ½ cent (7 ½ st) per dag en op 12 ½ cent (2 ½ st) per brug. Er wordt niet bij vermeld, voor wiens rekening de bezem kwam.

Marten Harms had vrijwillig zijn ambt van dijkschrijver neergelegd en in zijn plaats werd aangesteld Engelbert Brascamp, koster te Twello, die ook al dijkschrijver was van het hele polderdistrict Veluwe. Achter de notulen van 1761 vinden we nog een aantekening van 8 dec. 1756. "Hebben de Gecommitteerden 't nieuwe hout tot die bruggens wesen bezien, als ook 't Desaster (mankement), dat aan de Heegse Brugge gevonden was en daar order op gesteld, zetten uit discretie (fatsoenshalve) hiervoor niets". Men zou hieruit de indruk kunnen krijgen dat er geklaagd was over de vele en hoge onkostenrekeningen.

Op 4 juni 1762 was er weer een vergadering, die uitgeschreven was door de Dijkgraaf van Veluwe. De plaats wordt niet vermeld en er waren slechts acht geërfden aanwezig. Er was een request ingekomen van de geërfden van Vorchten, Werven en Marle, over het verbreden en verdiepen van de Hattemer Streng, waar de rie Veluwse Weteringen op uitmondden en waardoor het water op de IJssel werd afgevoerd. Terwolde achtte zich niet verplicht hierin bij te dragen, maar als alle andere kerspelen van de Dijkstoel naar verhouding bijdroegen wilde Terwolde zich er niet aan onttrekken "uit consideratie en zonder consequentie". Bij deze gelegenheid bleek, dat geërfde J.H. Bronsraad van de Veense Hofstede niet schrijven kon en met een kruisje tekende. Op de vergadering van 28 juni 1764 (er scheen nu wat vaker vergaderd te worden) waren slechts vier geërfden aanwezig. Het bleek, dat Terwolde 50 gld betaald had aan de verbetering van de Hattemer Streng, maar dat was niet voldoende gebleken. Daarom stelde de Dijkgraaf voor, dat ber naar het aantal hoeven betaald zou worden, maar daar wilde Terwolde niet aan. Men was wel bereid, om nog eens 50 gld te betalen, echter onder voorwaarde, dat Nijbroek hetzelfde zou doen. En dan enkel "als genezende gifte en zonder consequentie". Als de Dijkgraaf daar geen genoegen mee nam, zouden de Gecommitteerden naar eigen inzicht mogen handelen.

Terwolde had samen met de andere kerspelen van de Veluwse Dijkstoel ook nog de verplichting tot het onderhoud van de z.g. Dwarsdijk bij Vorchten. Deze dijk liep van de IJssel in westelijke richting tot aan de Veluwse heuvels bij Hattem. Ze diende om bij hoge stand van de IJssel te verhinderen dat het water in zuidelijke richting terugstroomde naar het laaggelegen gebied tussen de weteringen. Vooral Nijbroek als laaggelegen kongebied tussen IJssel en Grift had belang bij deze dijk. Dat bleek uit veel overstromingen en dijkdoorbraken in vroeger en later tijd, waarbij Nijbroek geregeld het meest te lijden had.

Vandaar dat Nijbroek ook het meest voor het onderhoud van deze Dwarsdijk moest betalen.

In de notulen van de dorpspolder Terwolde konen we deze Dwarsdijk herhaaldelijk tegen en ook hier was het vaak moeilijk om de benodigde gelden bijeen te krijgen. Men was nu eenmaal erg "op de penning", en dat moest ook wel, want de geërfden waren lang niet altijd scheutig met betalen.

J. Vredenberg. -

o*-o-o-o-o-o-o-o-

Advocaot, pastoor en hond
verdient de kost met de mond.

Kinder geeft völ stof töt klagē
moar 't bint altied vrömde blagen.

As de maone lig op de ruggē
kump ut water an de brugge

As de zonne steet in 't westen
bunt de luien op eur beste.

Al is de boer gin lekkerbek
hie wet toch wel wat lekker smek

Un boer an de straote
kent gin tal of maote.

Vraag niet wat anderen maken
maor let op ow eigen zaken.